

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

4 Vtrum vnitas sit adæquata poßio entis: & de diuisione entis in vnum & multa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94135](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94135)

is est ab ipsis conficta, & iuxta illam solus Deus esset vnum simpliciter. Item repugnat Aristot. 10. Metaph. loco citato, distinguenti vnum in indiuisibile, & indiuisum tantum. Pugnat enim cum communi modo concipiendi & loquendi: nam ens quamuis compositum per se simpliciter dicitur: cur ergo non diceretur etiam simpliciter vnum? Item tale ens non est multa simpliciter: ergo erit vnum simpliciter, quia hæc duo immediate opponuntur, & quasi contradictoriè. Denique hac ratione docent Theologi Christum vt compositum ex Deo & humanitate esse vnum simpliciter.

XVI. Hic tamen duo videntur obseruanda; primum, aliud esse dicere, rem aliquam esse vnam simpliciter vel secundum quid, aliud vero duas res esse, vnum ad eum modum, quo anima & corpus dicuntur esse vna humanitas, vel plures homines vnus. Nos hic priori modo loquimur: nam ille est proprius & absolutus, id est, secundum absolutam considerationem entis & vnus, secundum quam rationem vnū est passio entis, & non secundum comparisonem, vel respectū vnus rei ad aliam: imo nec secundum comparationem rationis eiusdem rei ad seipsam: quia vt supra dicebā, hæc relatio rationis identitatis, non est de ratione vnus, quæ absoluta est. Posterior autē loquendi modus, vt sit verus, non tam formalis, quā causalis esse debet, vt patet in dictis exemplis: nam materia & forma proprie ac formaliter reuera non sunt vnum, sed component vnum; & similiter plures homines, non tam sunt populus, quam component vnum populum, & sic de aliis: atque ita illa vnitas, quæ in multis reperitur, qualiscunque illa sit, supponit prius secundum rationem ens aliquod ex illis constitutum, quod proxime & immediate vnū denominetur, & hoc sensu intelligendum est, quod dici solet, plura simpliciter esse vnum secundum quid vt iterum attingemus sectione sequente.

XVII. Secundo obseruandum est, hic esse sermonem de vnitate rei, & non de vnitate rationis: nam vnitas rationis (cum non sit in rebus, sed ab intellectu) proprie non comprehenditur diuisione posita: si tamen quis velit hanc vnitatem ad dictam diuisionem reuocare, hæc erit vnitas maxime secundum quid, & huiusmodi est vnitas generis, speciei, &c. quatenus per mentis comparationem & denominationem efficitur, quæ etiam potest esse maior, vel minor in suo ordine, prout maiorem, vel minorem indiusionem, secundum rationem includit, seu prout fundatur in maiori, vel minori conuenientia in rebus illis inuenta. An vero hoc fundamentum, quod in rebus antecedit, nomen vnitatis mereatur, dicemus postea.

XVIII. Et hinc vterius explicati manent alii termini, quibus aliqui vtuntur, vt videre est in Fonseca, dicta quæst. 5. sectio. 6. scilicet, quod vnum interdum dicitur de aliquo absolute, interdum comparatē, vt quod est vnum secum, vel vnum cum Petro in ratione hominis vel animalis, &c. Item, quod interdū aliquid dicitur vnum in se, & secundum propriam rationem, vt Petrus dicitur vnus numero: interdum vero dicitur aliquid vnum in superiori, vel inferiori ratione, vt animal in ratione viuētis, vel in homine. Sed hæc reuera impropria sunt: nam vnum proprie, absolute tantum dicitur: illa vero comparata vnitas non est vnitas secundum rem, sed vel identitatis secundum rationem, vel similitudo, fundata in aliqua vnitate, vel certe est vnitas secundum rationem. Et similiter, nullum ens dicitur vnum proprie, nisi secundum propriam rationem suam; nam secundum superiorem, aut inferiorem rationem non dicitur aliquid vnum, nisi fortasse secundario, & ratione alterius.

Vltimo vero annotare oportet, aliquam vnitatem posse considerari in rebus, quæ conueniantenti ratione suæ entitatis, seu in illa præcisè considerata;

alia vero vnitas intelligi potest conueniens vni enti per aliud ens sibi adiunctum, vt, verbi gratia, in materia (vt supra dicebamus) intelligimus vnitatem entitatiuam, conuenientem illi in sua entitate, & ex vi eius, etiam si præcisè consideretur, & mente separatur à quantitate, & quolibet alio accidente; alia vero vnitas intelligitur in materia ratione quantitatis, à qua dicitur vna quantitatie seu numeraliter: & idem considerari potest in albedine, & in aliis entibus corporeis: nam in immaterialibus tantum prior modus vnitatis reperitur. Vnitas ergo immediate conueniens entitati per seipsam dici potest vnitas per se, non in sensu, quo supra locuti sumus de ente, & vno per se, sed vt per se distinguitur contra per aliud, qui modus vnitatis in omni ente, eo modo, quo ens est, reperitur, ita vt etiam ens per accidens eo modo quo vnum est per se, & non per aliud, habeat eam vnitatem & ideo hæc vnitas est, quæ per se conuenit enti, vt ens est, & ad tollendam æquiuocationem posset dici vnitas intrinseca, seu entitatiua: alia enim vnitas, quæ per aliud conuenit, accidentaria est, & quasi extrinseca, seu denominatiua, de qua plura in sect. 5.

SECTIO IV.

Vtrum vnitas sit adequata passio entis, & de diuisione entis in vnum & multa.

Actenus solum declarauimus rationem vnus, & varios modos eius: quia vero tota hæc disputatio eo tendit, vt ostendamus, hanc passionem enti conuenire, duo agenda supersunt. Primo, vt declaremus, quomodo hæc proprietas conuertatur cum ente, & sit adequata passio eius. Secundo, vt declaremus, cuiam vnitati hoc conueniat: quod præstabimus sectione sequente.

Circa primum ratio dubitandi est, quia ens diuiditur per vnum & multa: vt constat ex Arist. 10. Metaph. c. 1. & ex D. Thom. 1. p. quæst. 11. imo multi contendunt, hanc esse primam diuisionem entis, vt late Soncin. 10. Metaph. quæst. sed membrum diuidens non potest conuerti cum diuiso: ergo neque vnum cum ente: ergo non est passio eius. Et confirmatur; nam vnum & multa opponuntur, teste Arist. supra; ergo non possunt eidem conuenire; ergo ens, quod est multa, non est vnum: ergo vnum non est adequata passio entis.

In hoc dubio breuiter dicendum est, vnitatem seu vnum esse, adequatam passionem entis. Ita sumitur ex Arist. 4. Metaph. cap. 2. text. 3. dicente, ens & vnum se inuicem sequi. Idem docuit Plato in Parmenide, dicens; Neque ens vni, neque vnum enti deest, sed duo hæc potius per omnia coquantur. Idem D. Thom. 1. p. quæst. 11. art. 1. & 2. & omnes Philosophi. Et ratione patet primo, quia inter passionem entis, primo loco ponitur vnum, vt supra vidimus: ergo oportet, vt conuertatur cum ente, quia de ratione passionis propriæ dictæ est, vt sit adequata subiecto suo, & ideo vnum inter transcendentia ponitur, sicut ipsum ens. Secundo ex re ipsa declaratur, quia vnitas vera, & realis supponit, vel includit entitatem vt supra visum est: nam quod nihil est, neque vnum dici potest, nisi æquiuoce & per denominationem extrinsecam: sed ad omnem entitatem, vt entitas est, consequitur, seu necessario coniungitur indiuisio in se: nam si sit actu diuisa, quatenus talis est, non est entitas, sed entitates: ergo ratio vnus adequatæ currit cum ente. Tercio, quia omne ens est simplex aut compositum; simplex non solum indiuisum est: sed indiuisibile, quatenus simplex est; compositum vero, vt tale est, etiam est indiuisum: nam si actu diuisum sit, non erit compositum: Ergo omne ens tam simplex, quam

I.

II.

III.

compo-

compositum, vnum est: quod autem nec simplex nec compositum est, ens non est: sed, vel nihil erit, vel plura entia.

Explicatur diuisio entis in vnum & multa

IV.

Ad rationem ergo dubitandi positam respondet Diuus Thomas 1. part. qu. 11. art. 1. ad 2. id, quod est vno modo indiuisum, alio modo posse esse diuisum, & quod sub vna ratione est multa, sub alia esse posse vnum. Et hac ratione (inquit) ens diuiditur per vnum & multa, tanquam per vnum simpliciter & multa secundum quid: nam & ipsa multitudo non contineretur sub ente, nisi contineretur aliquo modo sub vno. Afferitque Dionysius vltimo capite de diuinis nominibus dicentem, non esse multitudinem, quæ non participet aliquo modo unitatem: nam, quæ sunt multa partibus, sunt vnum toto, & quæ sunt multa accidentibus, sunt vnum subiecto, &c. Ex qua responsione intelligitur primo, formaliter & proprie loquendo, ens non diuidi in multa, vt multa sunt actu & formaliter, quia huiusmodi multa quatenus talia sunt, reuera non sunt ens, sed entia.

V.

Duplici ergo modo potest multitudo poni in diuisione entis: primo si non intelligatur de multitudine actuali, id est actu diuisa, quæ sola proprie est multitudo, vt constat ex 5. Metaph. cap. 13. tex. 18. sed de multitudine in potentia tantum, quomodo in continuo dicitur esse multitudo partium integrantium, aut punctuorum & in natura humana multitudo partium essentialium. Et hoc modo videtur intellexisse D. Thom. diuisionem, cum dicit ens diuidi per vnum & multa, tanquam per vnum simpliciter & multa secundum quid: nam illud est vnum simpliciter, in quo non sunt multa actu diuisa: & e converso, illa dicuntur multa secundum quid, quæ in re non sunt actu diuisa, seu distincta, seu potentia tantum. Vnde in hoc sensu membra hæc, per se loquendo, non est necesse re distinguere, sed ratione tantum: idem namque ens, quod est vnum simpliciter, est multa secundum quid, seu in potentia, vt in exemplis positis constat: nisi velimus ea membra cum præcisione, seu exclusionem intelligere, hoc modo, aliquod ens ita esse vnum vt nullo modo sit multa, neque actu, neque potentia: aliud vero ita esse vnum, vt sit etiam multa secundum quid, seu potentia aut accidentaliter: quo sensu coincidet illa diuisio cum diuisione entis seu vnus in simplex & compositum. Et iuxta hanc interpretationem rationem facile constat, diuisionem hanc nihil obstat adæquationi entis & vnus: nam illa multitudo non excludit unitatem simpliciter. Denique in hoc sensu potest intelligi in ea diuisione diuidi ens, non vt commune est ad ens per se, & per accidens, sed ipsum ens per se, quia inter entia per se dantur aliqua, quæ, licet sint vnum actu, possunt tamen esse multa potestate.

VI.

Alio vero modo potest illa diuisio exponi de multitudine simpliciter ac proprie, quomodo videtur intellexisse Caietan. cum ait, illa verba Diui Thomæ dict. solut. ad 2. ens diuidi per vnum & multa, tanquam per vnum simpliciter & multa secundum quid, ita esse intelligenda, vt simpliciter, & secundum quid, non cadant super vnum & multa, sed, super verbum, diuiditur, id est, ita diuiditur ens per vnum & multa, vt vnum simpliciter sit ens, multa vero secundum quid. Atque hoc modo è contrario dicendum est, multitudinem poni in diuisione entis, quatenus contingit, ea, quæ sunt multa simpliciter, esse vnum secundum quid. Vnde aliud membrum intelligitur de vno simpliciter & absolute: atque hoc sensu membra illa non ratione tantum, sed re ipsa semper distinguuntur, quia includunt oppositionem contradictoriam seu priuatiuam ex parte diuisionis: nam multa simpliciter sunt, quæ in se sunt actu diuisa: vnum vero quod non est in se actu diuisum. Et iuxta hunc etiam sensum coincidet hæc diuisio cum illa, qua diui-

ditur ens in vnum simpliciter, & vnum secundum quid: nam multa simpliciter non diuidunt ens, nisi quatenus sunt vnum secundum quid. Quo etiam fit, vt diuisum in hac diuisione sic explicata non sit ens per se, sed quod diuiditur in ens per se, & per accidens: nam omne ens per se est vnum simpliciter: multa autem non dicuntur vnum secundum quid, nisi quatenus ens aliquod per accidens constituunt, & ita non possunt in diuisione entis poni, nisi saltem sub ratione entis per accidens: ergo diuisum in ea diuisione non potest esse ens per se, nam repugnaret vni membro vt conuerteretur cum alio, debet ergo ens abstrahens à per se & per accidens. Atque ita tandem intelligitur, quomodo prædicta diuisio non repugnet adæquationi vnus & entis: nam ad eam spectat, vt ita vnumquodque sit vnum sicut est ens, ita vt, si fuerit ens per se, sit etiam vnum per se; si vero ens sit per accidens, sit etiam vnum per accidens, & sicut ens abstractè significari, ita & vnum & ideo, sicut ens in hoc sensu diuiditur in vnum & multa, ita & ipsum vnum posset eodem modo diuidi: nam vt dixi, perinde est, ac si diuidatur in vnum simpliciter, & vnum secundum quid.

S E C T I O V.

An diuisio entis in vnum & multa sit analogica.

Ex his, quæ dicta sunt, facile possunt definiri nonnulla dubia, quæ de hac diuisione tractari solent ab authoribus. Primum est, an hæc diuisio sit analogica, vel vniuoca.

I.

Respondetur, si intelligatur in posteriori sensu esse analogam, & fere æquiuocam: quia diuisio entis in ens per se, & ens per accidens, cui prædicta diuisio æquiualeat in illo sensu, vt dictum est, analogica est, analogia quadam proportionalitatis, ita vt enti sic sumpto non respondeat vnus communis conceptus quia ens per accidens, vt sic reuera non est ens, sed entia, solumque appellatur ens propter quandam proportionem, vel imitationem entis per se. Probat hanc sententiam in primis ex Aristot. libr. 4. Metaph. c. 2. in fine, vbi aperte docet, hic interuenire analogiam. Deinde ratione, quia quæ sunt multa simpliciter, non sunt vnum simpliciter: nam hæc duo prorsus opponuntur: ergo neque sunt ens simpliciter, nam ens & vnum, si eadem proportionem sumantur, conuertuntur: ergo ens non diuiditur vniuocè in vnum, & multa, sed analogicè. Et hoc significauit D. Thom. 1. part. quæst. 11. art. 1. ad 2. iuxta expositionem Caietani supra adductam & declaratam. Deinde, quod hæc analogata tanta sit, vt diximus, declaratur in hunc modum, quia esse indiuisum, est de ratione vnus: sed hæc indiuisio non reperitur in huiusmodi vno per accidens, nisi valde analogicè, & fere æquiuocè, quia in eo reperiuntur multa actu diuisa, & indiuisio solum est secundum quandam apprehensionem, vel habitudinem: ergo ratio vnus non conuenit tali multitudini, nisi per quandam proportionalitatem, seu imitationem; ergo ratio entis eodem modo illi conuenit, quia vt dictum est, ens & vnum sibi inuicem cum proportionem respondent. Item, quia ens dicitur ab essentia, vel ab existentia: in illa autem multitudine non est essentia, neque existentia, sed potius essentia & existentia.

II.

Dices hoc ad summum procedere de his, quæ ita sunt multa simpliciter, vt nullo modo sint vnum nisi per aggregationem, vt in acervo lapidum, &c. quia ibi reuera non est unitas, sed propinquitas quædam, quæ non nisi per quandam proportionalitatem potest vocari unitas, vt rectè declaratum est. Tamen in aliis entibus per accidens, quæ habet aliquam vniuocè, vel coordinationem partium, ratione cuius possunt aliquo modo dici vnum per se vt supra diximus, non

III.

vide-